

Umeå montessoriskola ek. för. (org. nr 769634-5839)
info@umeamontessoriskola.se

2024-03-18

1 (20)

Dnr SI 2023:7312

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning vid Umeå
Montessoriskola i Umeå kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Umeå Montessoriskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen samt av skollagens bestämmelser om huvudmannens styrning och stöd.

Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden samt huvudmannens styrning och stöd inom det femte området. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid *Umeå Montessoriskola* i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i *hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Rektorn ger *i hög utsträckning* förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen styr och stödjer *i flera delar* skolenhetens arbete med att ge eleverna en god utbildning i en trygg miljö, men ett utvecklingsområde finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver se till att det finns rutiner inom huvudmannens organisation för hur klagomål och kränkingsanmälningar ska utredas oberoende av rektorn.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **15 september 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:7312) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Umeå Montessoriskola leder och styr *i hög utsträckning* skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn regelbundet och systematiskt följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Utifrån analysen beslutar rektorn om hur resurser ska fördelas samt vidtar utvecklingsåtgärder för att möta skolans behov. Vidare visar granskningen att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet på skolan genom att ge lärarna förutsättningar att samverka, samarbeta och utveckla sin lärarkompetens. Rektorn och skolans personal bedriver ett jämställdhetsarbete på skolan som säkerställer att alla elever ges samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Rektorns uppföljning och analys av resultat och undervisningens genomförande

Granskningen visar att rektorn regelbundet och systematiskt följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat, undervisningen samt hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Av intervjuer och information från rektorn framgår att rektorn följer upp verksamheten genom ett flertal olika och återkommande aktiviteter. Exempelvis genomför rektorn regelbundet nulägesanalyser av skolans kunskapsresultat och arbetsprocesser. Vidare genomför rektorn och skolans personal utvecklingssamtal, klasskonferenser och sociogram utifrån en gemensam planering. Rektorn deltar i klasskonferenserna där lärarna, resurspedagogen och specialpedagogen följer upp elevernas hälsa, lärande och kunskapsresultat. I sociogrammen kartlägger lärarna och specialpedagogen elevernas sociala kontakter och upplevelser av tryggheten på skolan. När eleverna går från årskurs 3 till årskurs 4 deltar rektorn även i de överlämningar som sker mellan lärarna för de respektive årskurserna. Rektorn genomför därutöver klassrumsbesök och deltar i lärarnas arbetslagsmöten för att skapa sig en egen uppfattning om undervisningens genomförande. Rektorn analyserar

elevernas kunskapsresultat över tid för att kunna följa elevernas utveckling och identifiera eventuella avvikelser i kunskapsresultaten mellan olika årskurser. Vidare följer rektorn upp värdegrundsarbetet genom det systematiska kvalitetsarbetet inom vilket det alltid finns ett värdegrundsaserat mål, exempelvis kring frågor som rör elevernas delaktighet och inkludering i undervisningen. Enligt rektorn och lärarna sker integrering av värdegrundsarbetet genom den montessoripedagogik som används i lärarnas undervisning. I denna pedagogik förespråkas, enligt rektorn och lärarna, ett förhållningssätt gentemot eleverna som innebär en hög tilltro till elevernas förmåga utifrån deras ålder, mognad och individuella förutsättningar.

Granskningen visar även att rektorn fattar beslut om hur skolans resurser ska fördelas samt vidtar åtgärder för att möta skolans behov. Av intervjuer och studier av skolans dokument "Kvalitet och måluppfyllelse, läsåret 2022/2023" framgår att rektorn tillsammans med personalen, mot bakgrund av skolans samlade uppföljningar och analyser, prioriterar särskilda områden och mål som skolan ska arbeta mot. Till exempel arbetar rektorn, lärarna och specialpedagogen tillsammans med att konkretisera och utveckla skolans lärmiljö, implementera skolans trivseregler, fördjupa elevernas läs- och skrivförmåga samt stärka den kollegiala sammanhållningen. Rektorn har även låtit lärarna delta i Skolverkets utbildningar för att kunna upprätthålla och vidareutveckla kvaliteten i skolans undervisning. Senaste året har rektorn prioriterat att lägga en del av skolans resurser på att utveckla IT som ett led i att skapa förutsättningar för arbetssätt som understödjer montessoripedagogiken.

Rektorns organisering av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka och utveckla sin pedagogiska kompetens. Av skriftlig information från rektorn samt av intervjuer med rektorn och lärare framgår att rektorn skapar olika förutsättningar för samverkan mellan lärarna. Lärarna utgör ett arbetslag som träffas en gång per vecka för att ta upp och behandla elevärenden och övriga uppkomna situationer. Syftet med arbetslagen är även att lärarna ska stötta varandra i arbetet med att få varje elev att nå så långt som möjligt. Vid arbetslagsmötena samverkar lärarna med resurspedagogerna och specialpedagogen kring frågor som rör individuella utvecklingsplaner, utvecklingssamtal, pedagogiska utredningar och elevers särskilda behov. Ansvarig lärare vidareförmedlar vid behov ärenden från arbetslagsmöten till rektorn och elevhälsan. Elevhälsan träffas en gång per månad för att analysera, planera, samordna och behandla elevärenden. Vidare samverkar rektorn, lärarna, resurspedagoger, specialpedagogen vid klasskonferenser som genomförs en gång per termin. Syftet med klasskonferenserna är att inventera elevernas hälsa, lärande och

utveckling. Vidare deltar specialpedagogen i hög utsträckning i undervisningen och i de elevinsatser som genomförs på skolan. Vidare har personalen goda förutsättningar för kollegialt lärande. Lärandet sker i olika situationer, såsom i samband med arbetsplatsträffar, kvällsmöten och arbetsmöten. Lärandeaktiviteter har exempelvis fokuserat på skolans pedagogik och hur den ska implementeras, samt på den fysiska lärmiljön. Under läsåret 2023/24 pågår en särskild kompetensutvecklingsinsats för samtlig personal inom området specialpedagogik för lärande. Rektorn följer upp satsningen genom att själv delta och dokumentera lärandeprocessen, samt genom att samla in feedback från vårdnadshavarna. Rektorn vill genom denna uppföljning fastställa att satsningen ger avsedda effekter på lärarnas undervisning och på elevernas lärande.

Granskningen visar vidare att det finns en tydlig organisation på skolan, med bestämda roller och uppdrag för personalen. Flera informanter uppger att skolans styrdokument och montessoripedagogikens grundläggande principer fungerar som utgångspunkter och inriktning för lärarnas roller samt arbets- och förhållningssätt gentemot skolans elever. I detta ligger ett lågaffektivt bemötande gentemot eleverna och en uppfattning om att individers olikheter är berikande. Ytterligare exempel på gemensamma arbetssätt utgörs av att skolans personal använder sig av konsekvenstrappan och frånvarotrappan. Konsekvenstrappan består av specifika rutiner för hur personalen ska hantera kränkningar, medan frånvarotrappan är ett verktyg som personalen använder utifrån målsättningen att snabbt identifiera problem och vidta åtgärder för att minska elevernas frånvaro.

Granskningen visar också att rektorn ger stöd till nya och obehöriga lärare. Av intervjuer framgår att de mer erfarna lärarna hjälper nya eller obehöriga lärare i den utsträckning som behövs. Även specialpedagogen deltar i arbetet med att stödja nya och obehöriga lärare. Därtill finns en uppdaterad personalhandbok samt en IT-handbok att tillgå för all personal.

Skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar att rektorn och skolans personal bedriver ett jämställdhetsarbete på skolan och att rektorn säkerställer att alla elever ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. I intervjuer framkommer att det finns en medvetenhet och ett förhållningssätt bland personalen som genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Lärarna diskuterar jämställdhetsfrågor i stor utsträckning och arbetar aktivt med att säkerställa att deras beteende gentemot eleverna och det material lärarna använder i undervisningen inte återspeglar stereotypa könsroller. Vidare arbetar lärarna med att eftersträva en rättvis fördelning av talutrymme mellan pojkar och flickor. Rektorn och

lärarna är också uppmärksamma på att det finns vissa skillnader mellan pojkar och flickor som de behöver ta hänsyn till i undervisningen. Exempelvis har de noterat att det är fler pojkar än flickor som hamnar i utåtagerande beteenden medan flickor inte påkallar lika mycket uppmärksamhet. Utifrån en medvetenhet om dessa skillnader prioriterar lärarna sina insatser så att de fördelas rättvist mellan pojkar och flickor.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar *i hög utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att lärarna bedriver en undervisning som är strukturerad och innehåller variation av uppgifter och aktiviteter samt aktivt lärarstöd. Vidare utformar lärarna undervisningen på ett sätt som både stimulerar och utmanar eleverna samtidigt som de anpassar undervisningen till elevernas olika behov och förutsättningar. Granskningen visar även att lärarna gör eleverna delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande genom att lärarna ger eleverna möjlighet att planera och utvärdera undervisningen samt reflektera över sitt eget lärande.

Struktur, variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att lärarna bedriver en undervisning som är strukturerad. Av lektionsobservationer och intervjuer med lärare framgår det att lärarna utformar utbildningen utifrån en gemensam pedagogik. Den gemensamma pedagogiken gör att lektionerna är strukturerade på ett likartat sätt. Vidare utformar lärarna individuella veckoscheman till eleverna i vilka det framgår vad respektive elev ska arbeta med i olika ämnen under veckans alla dagar och vad de ska uppnå i de olika ämnena. I vissa ämnen, exempelvis i fysik, har läraren en gemensam uppstart av lektionen när det är ett större område som behöver gås igenom. Lärarna uppger vidare att de går igenom med eleverna vad de förväntar sig att eleverna ska lära sig. Efter lärarnas uppstarter har eleverna möjlighet att ställa frågor till lärarna om sådant de inte förstår. Om en

elev behöver ytterligare struktur kan lärarna göra mer detaljerade dagsscheman. Lärarna utgår från sin projekt- och timplanering när de beräknar hur mycket undervisning eleverna ska få i olika ämnen under veckan. I samtal med eleverna diskuterar lärarna vad eleverna behöver för att förstå vad de arbetar med eller hur de ska komma vidare med en arbetsuppgift.

Granskningen visar vidare att lärarnas undervisning är varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd till eleverna. Av intervjuer och observationer framgår att undervisningen består av olika typer av uppgifter och aktiviteter. Under lektionerna hämtar eleverna det arbetsmaterial de behöver för att genomföra någon av de uppgifter och aktiviteter som lärarna skrivit in i deras individuella scheman. Därefter genomför eleverna uppgifterna antingen enskilt eller tillsammans med en eller flera andra elever. Eleverna har tillgång till "arbetslådor" i alla ämnen och lådorna innehåller bilder och texter med information och fakta eller olika slags spel. Vissa lådor uppmuntrar till enskilt arbete och andra lådor är utformade för att två elever ska kunna arbeta tillsammans. Vidare kan eleverna växla arbetsuppgift under ett och samma arbetspass beroende på hur deras motivation, ork och arbetsmål för veckan ser ut. Under arbetspassen följer lärarna kontinuerligt upp att eleverna arbetar med sina olika uppgifter. Detta gör de genom att gå runt och prata med de olika eleverna. Vidare ges eleverna ett aktivt lärarstöd så att de kommer igång med sitt skolarbete och behåller sitt engagemang. Lärarna uppger att de känner eleverna på individnivå vilket ger lärarna god insyn i respektive elevs behov av lärarstöd. Vidare arbetar lärarna formativt såtillvida att de rör sig bland eleverna i klassrummet och samtalar enskilt med eleverna om deras respektive arbetsuppgifter. Såväl observationer som intervjuer med eleverna visar att lärarna ger eleverna det lärarstöd de behöver för att förstå undervisningen och för att lära och utvecklas.

Stimulans och utmaningar utifrån elevernas behov och förutsättningar

Granskningen visar att lärarna bedriver en undervisning som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Av observationer och intervjuer framgår att lärarna stärker elevernas självförtroende och motivation genom att arbeta nära eleverna samt genom att uppmuntra och bekräfta elevernas lärandeprocess och prestationer. Lärarna arbetar med fokus på att bygga goda relationer med eleverna och att stödja elevernas självförtroende och självkänsla för att göra eleverna mer autonoma i sitt skolarbete. Lärarna och rektorn uppger att detta arbete underlättas dels av att lärarna arbetar utifrån en gemensam pedagogik, dels av att skolan är liten och lärartätheten är hög. Vidare har lärarna höga förväntningar på eleverna vilka de förmedlar i elevernas individuella veckoscheman där de anpassar förväntningar utifrån

elevernas förutsättningar. Lärarna förmedlar även höga förväntningar genom att säga till eleverna att de ska respektera varandra och göra sitt bästa i skolan.

Granskningen visar vidare att lärarna utformar en undervisning som är stimulerande och anpassad till enskilda elevers behov och förutsättningar. Av observationer och intervjuer framgår att elevernas skolarbete individanpassas framförallt genom att lärarna skräddarsyr individuella vecko- eller dagsscheman för varje elev. Lärarna utformar dessa scheman utifrån sin kunskap om elevernas individuella behov och var eleverna befinner sig i sin kunskapsutveckling i respektive ämne. Vidare tillhandahåller lärarna studiematerial som innehåller uppgifter med olika svårighetsgrad och därmed kan anpassas till elevernas olika kunskapsnivåer. Exempelvis finns ovan nämnda arbetslådor att tillgå i olika svårighetsgrader samt ett särskilt studiematerial i svensk grammatik som är uppdelat i tre delar där eleverna kan välja i vilken ordning de arbetar med olika områden eller moment. Lärarna anpassar även undervisningen genom att ge svårare uppgifter till de elever som blir klara snabbt, medan de som inte arbetar lika snabbt kan ges möjlighet att skjuta på uppgifter till senare arbetspass. Eleverna uppger att deras lärare är duktiga på att anpassa undervisningen till eleverna och på att ge de utmaningar och det stöd som eleverna behöver. Specialpedagogen deltar i klasserna flera gånger i veckan och stöttar vid behov lärarna i arbetet med att anpassa innehållet och arbetssätten i undervisningen för att stimulera och utmana alla elever.

Elevers delaktighet i sitt eget lärande och i undervisningen

Granskningen visar att lärarna gör eleverna delaktiga i sitt eget lärande och i att utvärdera undervisningen. Av intervjuer med lärare och elever framkommer att lärarna skapar möjligheter för eleverna att reflektera över undervisningens innehåll genom att engagera eleverna i olika dialoger och aktiviteter. Exempelvis ställer lärarna reflekterande frågor till eleverna om vad de lärt sig, hur de upplever undervisningen och om eleverna tycker att undervisningen är för svår eller för lätt. Vidare får eleverna titta på texter de skrivit tidigare för att på så sätt upptäcka och reflektera över progressionen i sitt sätt att skriva. Eleverna i årskurserna 1–3 har därutöver en reflektionsbok där de skriver ned vad de arbetat med och hur de upplever undervisningen och arbetsron. Lärarna arbetar även med att gå igenom texter tillsammans med elever och därefter ge eleverna en återkoppling som innehåller olika förslag till förbättringar. Därutöver genomför eleverna olika frågesporter där de ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande.

Granskningen visar vidare att lärarna gör eleverna delaktiga i planeringen av undervisningen. I intervjuer med lärare och elever framkommer att eleverna har

inflytande i undervisningen genom montessoripedagogiken och dess specifika arbetssätt. Elevernas inflytande sker exempelvis genom att eleverna inom ramen för sina veckoscheman får välja vilka ämnen de vill arbeta med under dagen och i vilken ordning. Eleverna uppger att de får vara med och bestämma vad de ska arbeta med.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av studiero och trygghet så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att lärarna bedriver ett samlat arbete med att skapa studiero under lektioner som eleverna deltar i och som ger eleverna möjlighet att ägna sig åt de uppgifter som läraren har planerat utan att bli störda. Granskningen visar även att det på skolan pågår ett strukturerat arbete med att skapa och upprätthålla en trygg skolmiljö, där elevernas uppfattning om tryggheten i skolan följs upp regelbundet.

Det samlade arbetet med att skapa studiero

Granskningen visar att lärarna bedriver ett samlat arbete kring studiero och att de har gemensamma strategier för att skapa och upprätthålla studiero under lektionerna så att eleverna kan arbeta utan att bli störda. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna har gemensamma metoder och förhållningssätt för att skapa studiero. Lärarna utgår i stor utsträckning från montessoripedagogiken och arbetar för att eleverna själva ska ta ansvar för att själva söka sig till den miljö som gynnar deras lärande bäst. Pedagogikens uppmuntran till rörlighet innebär att lärarna behöver arbeta aktivt med att göra eleverna medvetna om begreppet "tystnad" och hur eleverna ska prata och röra sig i rummet för att studieron ska bibehållas. Exempelvis får eleverna träna på att öppna och stänga dörrar, hämta studiematerial och förflytta sig på ett tyst sätt mellan olika platser. Eleverna deltar även i att mäta ljudnivån i decibel i olika sammanhang för att på så sätt lära sig om vilka moment som kan påverka ljudnivån. Lärarna involverar eleverna i arbetet med att skapa studiero genom

att dels låta eleverna delta i utformningen av trivselregler, dels genom att uppmuntra till reflektion över vad eleverna själva kan göra för att bidra till studieron. Rektorn och lärarna tar reda på hur eleverna upplever studiero i olika klasser och ämnen genom elevenkäter, samtal under skoldagen och i samband med att de gör sociogram tillsammans med eleverna.

Det samlade arbetet med att skapa trygghet

Granskningen visar att rektorn och personalen bedriver ett medvetet arbete för att utbildningen ska präglas av trygghet. Av intervjuer, observationer och information från rektorn framgår att rektorn får insyn i elevernas upplevelser av trygghet genom enkätundersökningar, utvecklingssamtal och i samband med att skolans personal genomför sociogrammen. Rektorn och skolans personal arbetar på flera olika sätt för att främja, upprätthålla och vid behov återställa trygghet. Exempelvis främjar lärarna vänskap och goda relationer genom att prata med eleverna om självkännet och gränssättning. Vidare skapar lärarna förutsägbarhet och trygghet för eleverna. Till exempel ska det alltid finnas en vuxen nära till hands vid övergångar från skola till fritidshemmets verksamhet som kan samtala med eleverna om vad de vill göra och var de vill hålla till någonstans. Lärarna organiserar även fadderdagar i syfte att alla på skolan ska lära känna varandra och att de äldsta eleverna ska möta de yngsta eleverna. Därutöver går lärarna vid behov igenom incidentrapporter vid sina veckomöten och de kommunicerar även om saker som sker på skolan. I händelse av kränkningar har skolan tydliga rutiner vilket innefattar att skolans personal snabbt ska avbryta själva händelsen och därefter samtala med berörda elever och rektorn för att få en samlad bild av vad som skett. Ansvarig lärare skriver en incidentrapport, kontakter berörda vårdnadshavare och vidtar åtgärder, som sedan följs upp över tid. Lärarna analyserar incidentrapporterna med jämna mellanrum för att eventuella mönster ska kunna upptäckas som kan föranleda särskilda åtgärder. På skolan finns en socialpedagog som bland annat arbetar med trygghetsfrågor ur ett främjande och åtgärdande perspektiv. En del i detta uppdrag är att delta på elevernas raster.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Rektorn ger *i hög utsträckning* förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn analyserar och följer upp lärarnas omdömen och betyg. Vidare skapar rektorn förutsättningar för lärarna att använda olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och för att kvalitetssäkra sina bedömningar, omdömen och betyg. Rektorn ger lärarna förutsättningar för att de regelbundet ska kunna samverka med varandra när de gör sina bedömningar. Lärarnas möjlighet att diskutera betygssättningsprocessen med lärare vid andra skolor är dock begränsad.

Rektorns analys av omdömen och betyg i syfte att säkra likvärdig betygssättning

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar lärarnas omdömen och betyg i olika ämnen och årskurser. Av intervjuer med rektorn och lärare samt information från rektorn framgår att rektorn går igenom och analyserar de betyg som lärarna sätter. Rektorn analyserar exempelvis om elevernas betyg ligger i överensstämmelse med elevernas resultat på de nationella proven. Rektorn analyserar även olika elevgruppers resultat över tid genom att gå tillbaka till tidigare satta omdömen och betyg. I händelse av att rektorn identifierar avvikelser och skillnader diskuterar rektorn dessa med lärarna för att klargöra dess orsaker samt för att planera och vidta adekvata åtgärder. En lärare uppger att skolans analyser av omdömen och betyg i olika ämnen sällan innehåller några överraskande resultat, vilket läraren förklarar med att lärarna arbetar nära varandra och att de arbetar formativt gentemot eleverna.

Kvalitetssäkring av bedömningar, omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn säkerställer att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Av intervjuer med rektorn och med lärare samt av information från rektorn framgår att lärarna diskuterar med varandra i samband med att de skriver omdömen samt sambedömer nationella prov. Lärarna jämför även sina bedömningar av elevernas kunskaper i syfte att skapa en samsyn i kollegiet kring hur de tolkar och förstår bedömningsgrunderna. Vidare ger rektorn riktlinjer till lärarna om hur de ska utforma omdömen samt ser till att lärarna använder de bedömningsstöd som krävs för att bedömningar och betyg ska bli likvärdiga.

Granskningen visar vidare att rektorn ger skolans lärare vissa förutsättningar för att kvalitetssäkra sina bedömningar, omdömen och betyg. Av intervjuer framgår att lärarna samverkar med varandra kring bedömningar, omdömen och betyg inom arbetslaget. I detta arbete är även specialpedagogen och andra representanter för elevhälsan involverad. Samverkan mellan dessa parter består exempelvis av

diskussioner och jämförelser av olika bedömningar samt sambedömningar av nationella prov. Rektorn säkerställer att det finns rätt kompetens på plats i de olika sammanhang då arbetet med bedömningar, omdömen och betyg genomförs. I de fall nya eller oerfarna lärare deltar i detta arbete får de arbeta tillsammans med mer erfarna kollegor. Möjligheten att samverka med lärare på andra skolor beskrivs av rektorn som begränsad eftersom det inte finns fler skolor i Umeå som använder sig av montessoripedagogiken. Tre av skolans lärare har dock högskoleutbildning i montessoripedagogik och dessa lärare har utifrån det skaffat sig ett nätverk vilket ger möjlighet att diskutera vissa frågor även med kollegor som arbetar på andra skolor. Rektorn klargör att det detta nätverk emellertid inte blir ett nätverk för hela lärarkollegiet att delta i. Rektorn skulle därför kunna ge samtliga lärare möjlighet att diskutera betygssättningsprocessen med lärare vid andra skolor, oavsett vilken pedagogisk inriktning dessa skolor har, i syfte att ytterligare stärka rättvisande och likvärdig betygsättning.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

2 kap. 2, 8 a, 13, 18 och 34–35 §§, 4 kap. 7–8 §§ skollagen

Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen styr och stödjer *i flera delar* skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men ett utvecklingsområde finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att huvudmannen fungerar som självständig aktör med tydliga roller och ansvarsfördelning inom organisationen samt ger behovsanpassat stöd till rektorn. Huvudmannen bedriver även ett systematiskt arbete med att säkerställa att viktiga förutsättningar för en god undervisning är tillgodosedda, såsom tillgång till lokaler, kompetensutveckling och utrustning. Vidare synliggör huvudmannen för föräldrar och elever att de kan vända sig till huvudmannen med klagomål och kränkingsanmälningar. Huvudmannen utreder dock inte sådana ärenden oberoende av rektorn.

Självständighet och tydlighet i roller och ansvar

Granskningen visar att huvudmannen styr genom att göra självständiga bedömningar samt ser till att roller och ansvarsfördelningar är tydliga och kända inom

huvudmannens och skolans organisation. Av intervju med huvudmannen och information från rektorn framgår att Umeå Montessoriskola drivs som en kooperativ/ekonomisk förening och att styrelsens medlemmar är skolans rektor samt ett antal lärare på skolan. Styrelsen består av en ordförande, sekreterare, ledamot och kassör. Styrelsens representanter uppger att de är utbildade i skollagsförfattningarna och arbetsmiljö samt uppger att de har god inblick i verksamheten eftersom de arbetar på skolan. Vidare är det styrelsen som beslutat om kooperativets stadgar, vilka också är de stadgar som styrelsen förhåller sig till. Styrelsens representanter för en kontinuerlig diskussion om hur de ska skilja på rollerna mellan att vara representant för styrelsen och vara anställd på skolan. För att rollerna ska vara tydligt åtskilda och kända för styrelsens medlemmar finns det dokument som anger de olika rollerna och vilket ansvar respektive roll innebär. Majoriteten av skolans lärare är medlemmar i kooperativet och ingår i någon av kooperativets grupper, såsom personalgruppen, ekonomigruppen eller gruppen för skolutveckling. Medlemmarna deltar utifrån intresse och styrelsen leder gruppernas arbete. Grupperna fungerar som diskussionsforum inför beslut som styrelsen ska fatta. Inför styrelsens beslutsmöten tar rektorn även med resultat från det systematiska kvalitetsarbetet som beslutsunderlag. Vid styrelsemötena lyfts förslag till verksamhetsmål och inför att större rektorsbeslut fattas så föredras de först för styrelsen. För att kunna göra självständiga bedömningar av verksamheten försöker styrelsen anlägga ett så objektivt perspektiv som möjligt och se frågorna ur ett "paraplyperspektiv". Huvudmannen arbetar utifrån en verksamhetsplan med femårig tidshorisont och de mål som finns i planen är kända hos kooperativets medlemmar och implementerade i verksamheten.

Behovsanpassat stöd till rektorn

Granskningen visar att huvudmannen är ett stöd för rektorn vid beslutsfattande och säkerställer att rektorn får nödvändig kompetensutveckling. Av intervju med huvudmannen framgår att skolans rektor, tillika kassör i styrelsen, upplever fullt stöd från styrelsen. I händelse av att specifika behov uppstår kontaktar rektorn antingen styrelsens ordförande eller någon annan i styrelsen. Exempelvis har rektorn meddelat att hon velat gå en utbildning, vilket då tagits upp och beviljats av styrelsen. Vidare framgår att styrelsen och rektorn arbetar nära varandra vilket medför att styrelsen snabbt kan identifiera om behov av stöd till rektorn uppstår, såsom stöd kring signaler från personal, anställningsfrågor, renoveringar eller incidenter av olika slag. Styrelsen genomför styrelsemöten en gång per månad då beslut om stöd till rektorn vid behov kan fattas.

Långsiktighet och systematik avseende förutsättningar för en god undervisning

Granskningen visar att huvudmannen tar ansvar för att det finns förutsättningar för skolans lärare att bedriva en god undervisning. Huvudmannen uppger att skolans verksamhetsplan är en utgångspunkt för arbetet med att säkerställa förutsättningarna för en god undervisning. I verksamhetsplanen utformar styrelsen sin vision för skolans verksamhet, följt av ett antal mål som styrelsen följer upp och utvärderar årligen. I verksamhetsplanen för 2022-2026 framgår exempelvis att Umeå Montessoriskola ska vara en skola med hög måluppfyllelse, god ekonomi och med arbetstagare som trivs på sin arbetsplats. Vidare framgår i planen hur styrelsen mer i detalj ska arbeta för att åstadkomma detta. Huvudmannen uppger även att skolan nyligen flyttat till nya lokaler och att mycket tid och resurser har lagts på att skapa en ändamålsenlig fysisk lärmiljö. Därutöver har skolan valt att satsa på ny informationsteknik för att kunna upprätthålla och vidareutveckla kvaliteten i skolans undervisning.

Huvudmannen som oberoende aktör vid utredning av klagomål

Granskningen visar att det finns en tydlighet gentemot vårdnadshavare och elever att de kan vända sig till huvudmannen med sina synpunkter på utbildningen, men klagomål och kränkningsanmälningar utreds inte oberoende och självständigt av huvudmannen. Av intervju med huvudmannen framgår att huvudmannen informerar vårdnadshavare i samband med föräldramöten som hålls en gång per år samt när skolan har "Öppet hus". Vid föräldramötena berättar huvudmannen om hur de driver skolan och om kooperativets olika ansvarsroller. När skolan har öppet hus handlar en stående punkt om kooperativet. Vidare informerar styrelsen om sitt arbete och kooperativets roller i samband med klass- och elevråd, och förmedlar då vilka frågor som kommer att lyftas och behandlas av styrelsen. I händelse av klagomål är det vanligtvis lärarna som tar emot dessa, varpå de lyfter dem vidare till huvudmannen. Samtliga klagomål dokumenteras i styrelsens protokoll. Vad gäller kränkningsärenden hanteras dessa enligt en rutin som bland annat innebär att kränkningar dokumenteras i en incidentrapport som senare analyseras och följs upp över tid (se även "Det samlade arbetet med att skapa trygghet" ovan). Det är framförallt rektorn, tillika styrelsens kassör, som står för den praktiska hanteringen av klagomål och kränkningsärenden, men utredning av kränkningsärenden involverar ofta fler personer beroende på vad kränkningen handlar om. I hantering ingår att utreda vilka personer som omfattas och vad klagomålet eller kränkningen handlar om. Utifrån klagomålet eller kränkningens karaktär vidtas sedan de åtgärder som styrelsen bedömer som lämpliga. Enligt styrelsen hålls styrelsen informerad om klagomål och kränkningsärenden och är den part som bär det yttersta ansvaret. Huvudmannens oberoende begränsas dock genom att det oftast är rektorn, i egenskap av

styrelsemedlem, som utreder klagomål och kränkingsanmälningar. Detta medför att rektorn riskerar att utreda sitt eget arbete.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver se till att det finns rutiner inom huvudmannens organisation för hur klagomål och kränkingsanmälningar ska utredas oberoende av rektorn.

Granskningen visar att huvudmannens rutiner för hur klagomål och kränkingsärenden ska utredas inte säkerställer att huvudmannen kan agera som en oberoende aktör till vilka vårdnadshavare och elever kan vända sig. Huvudmannen har en arbetsgång för hur klagomål och kränkingsanmälningar ska utredas samt tar beslut om eventuella åtgärder som behöver vidtas. Det är dock oftast rektorn som hanterar och utreder sådana ärenden vilket medför att huvudmannen inte utreder dessa oberoende av rektorn.

Av skollagen framgår att huvudmannen ska ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. När huvudmannen har tagit emot ett klagomål ska huvudmannen bekräfta detta, skyndsamt göra den utredning som behövs för att kunna hantera klagomålet och återkoppla till den som har framfört klagomålet. Huvudmannen ska ha skriftliga rutiner för klagomålshanteringen och aktivt verka för att rutinerna är kända bland elever, vårdnadshavare och personal. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.¹

Varje huvudman avgör på vilket sätt informationen om klagomålsrutinerna ska lämnas och hur klagomålshanteringen ska organiseras. Huvudmannen har ansvar för att det finns en fungerande klagomålshantering i organisationen och att den är väl förankrad i hela styrkedjan. Det handlar bland annat om att klargöra vem som gör vad i styrkedjan vid varje inkommet klagomål och säkerställa att det finns en samsyn kring klagomålshantering i organisationen som helhet. Rutinerna behöver innehålla en intern ansvarsfördelning för hur klagomålen ska tas emot och utredas både på huvudmanna- och enhetsnivå. Rektorn är ofta de som i första hand tar emot och om möjligt åtgärdar eventuella klagomål på verksamheten i skolan. Det är dock viktigt att de som vill lämna klagomål vet att det alltid är huvudmannen som har ansvaret för att

¹ 4 kap. 7–8 §§ skollagen.

utreda och åtgärda bristerna samt att de får veta hur ärendet kan föras vidare till huvudmannen. När ett klagomål inkommer till huvudmannen ska huvudmannen skyndsamt göra en bedömning av hur klagomålet ska hanteras vidare. Alla klagomål ska hanteras opartiskt och effektivt. I arbetet med klagomålshantering är det viktigt att huvudmannen får kännedom om de klagomål som rör brister i verksamheten och som inte kan lösas på skolenhetsnivå.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen ser till att det finns rutiner inom huvudmannens organisation som säkerställer att klagomål och kränkingsanmälningar utreds opartiskt och utan risk för att rektorn utreder sitt eget arbete. Detta så att huvudmannen kan agera som en oberoende aktör till vilka vårdnadshavare och elever kan vända sig till med klagomål och kränkingsanmälningar.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Caroline Engskär, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Robert Kihlberg.

² Skolverkets allmänna råd *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*, s. 39-40. Skolverket (2024) *Skolans kommunikation och samarbete med vårdnadshavare*, [Skolans kommunikation och samarbete med vårdnadshavare - Skolverket](#), hämtad 18 mars 2024.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra observationer av arbetspass innehållande undervisning i flera olika ämnen.
- Två gruppintervjuer med elever, varav en med elever i årskurs 2-3 och en med elever i årskurs 4-6.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn.
- En intervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. De dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov

och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning styr och stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö? I detta område granskas hur huvudmannen arbetar med att vara en självständig aktör i arbetet mot att nå de nationella målen.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 5-6 december 2023 samt genomförde två intervjuer digitalt den 7 december samt en intervju digitalt den 11 december 2023. Besöket genomfördes av utredarna Britta Seeger och Robert Kihlberg. Granskningen omfattar årskurserna 1–6.

Fakta om granskningsobjektet

Umeå Montessoriskola är en fristående skola belägen i Umeå kommun med förskoleklass och årskurserna 1–6. Läsåret 2023/24 har skolan totalt 78 elever som går i årskurserna 1–6.

Skolans ledning utgörs av en rektor som haft tjänsten sedan augusti 2017. Därutöver har skolan en ledningsgrupp bestående av rektorn och fyra lärare. Ledningsgruppen leds av skolans rektor och träffas varannan vecka. På skolan arbetar 12 lärare. Enligt Skolverkets officiella statistik är 49,5 procent av lärarna legitimerade och behöriga i minst ett undervisningsämne. Lärarna utgör ett arbetslag som träffas en gång per vecka. Skolans elevhälsa består av en specialpedagog, en skolsköterska, en psykolog, en skolläkare och en kurator. Kuratorn är vid tiden för granskningen sjukskriven och rektorn uppger i intervju att hen undersöker möjligheten att anställa en vikarie. Skolans elevhälsa och resurspersoner deltar på skolans arbetsplatsträffar.

Skolan drivs som en ekonomisk förening och huvudmannen utgörs av en styrelse som har en ordförande, kassör, sekreterare och ledamot. Samtliga personer i styrelsen är anställda på skolan. Huvudmannen Umeå montessoriskola ek. för. (org. nr 769634-5839) har gällande tillstånd för sin pågående skolverksamhet, dnr 34-2017:3577.

Måluppfyllelse och resultat

Av huvudmannens redogörelse av kunskapsresultaten för läsåret 2022/2023 framgår att samtliga flickor och drygt hälften av pojkarna uppnådde kriterierna för bedömning av godtagbara kunskaper i läsförståelse i ämnet svenska i årskurs 1. Majoriteten av eleverna i årkurs 3 uppnådde kriterierna för bedömning av godtagbara kunskaper i ämnet svenska i slutet av årskurs 3. Vidare uppnådde samtliga elever i årskurs 3 kriterierna för bedömning av godtagbara kunskaper i de natur- och samhällsorienterande ämnena i slutet av årskurs 3. I samma årskurs uppnådde majoriteten flickor och samtliga pojkar kriterierna för bedömning av godtagbara kunskaper i ämnet matematik i slutet av årskurs 3. I årskurs 6, som bestod enbart av pojkar, uppnådde alla elever betygskriterierna i samtliga ämnen förutom i ämnena matematik och svenska. I dessa ämnen uppnådde 83,3 procent av eleverna betygskriterierna i matematik och 83,3 procent av eleverna betygskriterierna i svenska.